

Preek ds. T.H. Meedendorp – Mattheus 4 : 8 – 11

Gemeente van de Heere Jezus Christus,

Tweemaal heeft de satan geprobeerd de Heere Jezus te prikkelen van Zijn macht gebruik te maken als Zoon van God. Zo had God immers kort te voren van Hem gesproken: deze is Mijn geliefde Zoon. Welnu, laat het dan zien, dat Gij Gods Zoon zijt. Door van stenen broden te maken, door zonder enig letsel van de tempelzin te springen.

Maar beide keren heeft Jezus duidelijk getoond, dat Hij als Zoon van God en tegelijk als zoon des mensen volhardde in volstreekte afhankelijkheid en gehoorzaamheid aan Zijn God en Vader. En Hij heeft als mens geen ander middel om de duivel te bestrijden dan het geschreven Woord van God. Maar dit is dan ook het onfeilbare middel gebleken om satans aanvallen af te slaan.

Daarom verandert de boze nu van tactiek. Het is alsof hij bij zijn derde verzoeking toegeeft: nu, goed dan, het gaat er niet meer om of Gij de Zoon van God zijt. Maar het zal nu gaan over Uw taak als mens, als de nieuwe Adam. Gij zijt immers gekomen om de plaats van Adam in te nemen. Die was begiftigd met het koningschap over de gehele aarde. Maar deze Adam werd ontrouw. En daarom werd hem zijn koningschap afgenomen. En Gij, Jezus, zijt nu gekomen om die taak en het rijk van Adam over te nemen. Gij moet dus Koning worden over héél de wereld.

Vandaar nu komt satan met zijn derde verzoeking. Ik bedien u Gods Woord over:

Jezus Christus verzocht door satan - met de koninkrijken der wereld. Wij letten op:

1. Het aanbod in deze verzoeking;
2. De aanval in deze verzoeking;
3. De afwijzing van deze verzoeking.

1. Het aanbod in deze verzoeking.

Wederom nam Hem de duivel mee naar een zeer hoge berg en hij toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid. Natuurlijk werd ook hier de Heere Jezus door de Geest geleid. Maar tegelijk ging Hij zelfstandig met de duivel mee naar een hoge berg. Welke berg dat was, weten wij niet. Dat doet er ook niet toe. Van dat tonen van al de koninkrijken der wereld hebben kritische wetenschappers wel beweerd dat dit onmogelijk was.

Immers, zo zeggen ze, de aarde is rond en dus nooit in haar geheel te overzien. Van welk hoog gebergte ook.

Maar de vele vernuftige uitvindingen van mensen hebben ons wel geleerd om wat voorzichtiger te spreken over wat al mogelijk is. Denk slechts aan de televisie. Daarom kunnen wij niet zeggen, dat de duivel niet alle koninkrijken der aarde aan de Heere kon tonen vanaf een hoge berg. Bovendien weten wij niet over welke krachten de duivel beschikt onder de actieve toelating van God. Ook hier zullen we niet aan een visioen moeten denken. De Heere toch heeft ook deze geschiedenis verhaald en niemand anders. Hij heeft dus het gevoel, de voorstelling gehad, naar een hoge berg gevoerd te zijn. En daar door de duivel die koninkrijken en hun heerlijkheid getoond gekregen te hebben. Heeft Hij Zich dan misschien vergist? Kon Hij zich vergissen? Kán Hij Zich inbeelden, wat toch niet werkelijk geschiedde?

En de verzoeker toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid.

Als in een groots panorama ontrolt satan voor Jezus' ogen de schittering en pracht en praal van de hele wereld. Zò, dat de Heere ziet Kanaän, met zijn groenende heuvels en bloeiende dalen. De lachende velden van Saron en de heerlijkheid van de Libanon. Hij ziet de rijkdom van Egypte, de korenschuur van de wereld. De pracht van Indië, dat wonderland met de betovering van de kleurenpracht van een onvergankelijke schoonheid. Voor Jezus' oog schittert daar de troon van Rome's keizer en de fijne beschaving van de Griekse cultuur. In één ogenblik wordt aan Jezus getoond al de bruisende weelde van aards genot en verlokkende schoonheid. Al de schatten van wetenschap en kunst en rijkdom. De paleizen van vreugde, waar men aanzit in vorstelijk

versierde zalen, waar men geniet van betoverende klanken. In één woord: alles, wat een mensenhart kan doen kloppen van vreugde, wat het oog kan doen tintelen van genot, alles wat het gemoed kan vullen met brandende begeerten.

Dit alles zal ik U gaan geven. Lucas zegt er nog bij: want het is mij overgegeven. En dit is niet geheel onwaar. Daar zit iets waarheid in zijn zeggen. Zoals ook in zijn spreken vroeger tot Mannin in het paradijs. Zoals er gewoonlijk in elke leugen, die van de vader der leugens komt, enkele korrels waarheid zitten.

Die koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid zijn mij overgegeven. En ik geef ze aan wie ik wil, snoeft satan erbij, volgens Lucas. Dit laatste is echter opschepperij, een volle leugen. Want zó absoluut kan de duivel niet over die macht beschikken. Immers hij is tenslotte onderworpen aan de heerschappij van de almachtige God. En Die bepaalt wie en hoelang en in hoever iemand de aardse heerschappij in handen zal hebben. Tegen Gods wil kan ook satan zich roeren noch bewegen.

Intussen is het een geweldig aanbod, dat de verzoeker hier aan de Heere doet. De duivel zet alles op één kaart, als hij tot Jezus zegt: àl deze U getoonde dingen in al hun heerlijkheid zal ik U geven.

Want Jezus is als mens wèl vatbaar geweest voor ontroering, die zo'n schitterende vertoning van macht en kleuren en vormen bij ons wekt. Dat heeft een diepe indruk op Hem gemaakt.

Maar nog véél meer moet Hij ontroerd zijn geweest over al het misbruik van die heerlijkheden. Was al die macht en heerlijkheid niet veelal verkregen door afpersing en uitbuiting en geweld. En werden al die heerlijkheden veelal niet geofferd aan afgoden en in ontucht verbrast? Daarom als Jezus inging op het aanbod van satan en dus Koning werd over al die koninkrijken der wereld met hun heerlijkheid, dan zou het Zijn taak zijn om al die pracht en praal weer te wijden aan Zijn Vader in de hemel, de almachtige Koning der ere. En hoe brandde Jezus van verlangen om die grootse taak uit te voeren. Was Hij ook niet op aarde gekomen om 's Vaders naam te verheerlijken?

En wat zegt nu de satan met dit aanbod? Inderdaad Jezus, deze wereld moet Uw rijk worden. Gij weet ook, hoe het gegaan is: Dit was eens onder de heerschappij van Adam gesteld. Die heeft het echter grandioos bedorven. En met zichzelf heeft hij heel de wereld met al haar heerlijkheid aan mij uitgeleverd. Zó staan de zaken dus. En U weet: ik ben nu de overste der wereld. Wilt Gij, Jezus, nu Koning worden over de wereld en haar heerlijkheden — en dit is immers Uw heilige roeping — dan moet Gij bij mij zijn.

Nu wil ik het goed met U maken. Waarom zouden wij gaan strijden en twisten? Ik wil U de strijd besparen. Laten wij liever zoeken naar een vreedzaam akkoord. In broederlijke samenspreking. Ik wil zelfs helemaal voor U wijken. Ik zal U respecteren als Koning over de héle wereld, hoewel die eigenlijk mijn gebied is. Ik behoef er niets van te behouden, geen duimbreed. Want ik zie wel, dat Gij voor deze taak veel beter geschikt zijt dan Adam. En daarom doe ik U een ongelooflijk royaal aanbod: ál deze dingen zal ik U geven. En Gij hoeft er niets voor te doen. Het kost U helemáál niets. Geen strijd, geen bloed, geen zweet, geen traan.

2. De aanval in deze verzoeking.

Zie, dan komt, na dit royale aanbod, de geweldige aanval in deze verzoeking. Dit alles zal ik U geven. Indien Gij U nederwerpt en mij aanbidt.

Gij hoeft voor de overdracht alléén maar één keer op Uw knieën te vallen. Om mij de eerbiedige hulde te bewijzen, die mij als overste dezer wereld toekomt. En dan is alles achter de rug. Dan zal ik vrijwillig volkomen afstand doen van bevoegdheid en macht over al de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid. Ten gunste van U. Dan kunnen wederzijds de partijen tevreden zijn, En Gij hebt het doel van Uw komst op aarde bereikt. God ziet Zijn schepping weer geregeerd door een mens, zoals Hij het oorspronkelijk had bedoeld. Het ongeluk van Adam is ongedaan gemaakt. Gij zijt zó maar, waar Ge wezen wilt. Eén knieval voor mij en dan is alles voor elkaar, dan hebt Gij alles volbracht.

Was dat niet een geweldige satanische verzoeking voor de Zoon des mensen? Opgebouwd uit zoveel waarheden? Immers de duivel is bij deze verzoeking inderdaad

nog de overste der wereld. Die wereld, die door Adam en ons aller zonde, zijn terrein is geworden. En Jezus moet als de tweede, nieuwe Adam Koning worden over de wereld. Indien Gij U neerwerpt en mij aanbidt! Is dat geen kleine prijs, als gij het vergelijkt met wat er tegenover staat? Héél de bittere lijdensweg kan Christus worden bespaard. Kruis en dood zijn overbodig als Hij dit aanbod aanvaardt. Is Zijn leven dat niet waard? Het grote doel: Jezus, Koning der wereld als de eeuwige Vredevorst, is dat niet een kleinigheidje waard?

Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij U neerwerpt en mij aanbidt. Een geweldige verzoeking voor de Heere Jezus. Immers, dat heeft de Vader aan Zijn Zoon voorgesteld: Heer en Meester worden van de héle wereld, van de koninkrijken der aarde en van ál hun heerlijkheid. Die kant moet het uit, dat het straks kan bazuinen door de hemelen en over de aarde: de koninkrijken der aarde zijn geworden van onze God en Zijn Gezalfde en Hij zal als Koning heersen in alle eeuwigheid. Maar dat zal moeten komen in de weg van lijden en dood en hellediepten.

En nu dit verleidelijke aanbod van satan: Gij kunt het alles krijgen, Jezus van Nazareth, voor slechts één knieval: alles van U, alle aardse heerlijkheid, alle macht, alle schoonheid, alle genot, het ligt alles klaar voor U. Zonder strijd, zonder pijn, zonder lijden. Eén knieval slechts voor mij, satan.

Denk nu niet: Jezus kón toch niet verleid worden, niet vallen. Inderdaad, dat kan niet. Maar vergeet daarbij niet dat Jezus waarachtig mens is. Daarom kon Hij verzocht worden. Al blijven hier raadselen voor ons kleine, door de zonde bezoedelde verstand, Hij heeft toch de geweldige aanval op Zijn reine ziel gevoeld. En die reine Middelaarsziel huiverde terug voor die lange, bange lijdensweg. En met welk een gering middel was die weg te ontgaan.

Even eten van de vrucht van de verboden boom en gij zult als God wezen, sprak de duivel tot de eerste mens. Eén knieval voor mij, vraagt satan aan de tweede Adam, Christus, en Gij zult heersen over al de koninkrijken der wereld met al hun heerlijkheid.

De verzoeker probeert het op alle manieren: maak van stenen broden. De natuur gaat toch boven de leer, fluistert hij.

Spring van de tempel. Want succes is toch méér waard dan de zegen Gods, leraart de grootmeester van de verleiders. En nu: doe één knieval voor mij. Want gemak gaat boven roeping.

Het grote doel: Jezus Koning van de héle wereld, is dat niet een kleinigheidje waard? Hier ziet u wie uitgevonden heeft de leus: "het doel heiligt de middelen!". Dat is een duivels gezegde. Want middel en doel zijn niet van elkander los te maken. Wie zijn toevlucht neemt tot een ongeoorloofd middel, diens hart is al verkeerd gericht.

Eén knieval slechts! Een kleinigheid? Maar wat satan hier van Jezus vraagt, is niet wat kleins, maar het allergrootste kwaad. Want het is aanbidding die alleen aan God toekomt.

En daar is het de boze al de eeuwen door om te doen: hij wil als God wezen. Die begeerte was het, die hem dreef tot opstand tegen God. Als Jezus, de Zoon van God, hem nu maar één ogenblik zou willen huldigen als God.

Eén knieval slechts! Dat is nog altijd de begoocheling van de duivel voor Gods Kerk èn kind. Dan laat hij het mooie, het aanlokkelijke van de wereld zien: de grootsheid van het leven, de begerlijkheid der ogen, het zinnen, het vermaak en bekorende van het leven. Vooral aan jonge mensen. De schoonheid van de cultuur en haar edele producten. Er zijn toch maar prachtige hoogstaande films in de bioscoop. En mooie toneelvoorstellingen in de schouwburg. En wat kan de t.v. doen genieten van kleurrijke natuurfilms en spannende sportevenementen. Om van de veel grotere hoeveelheid nietswaardige en onzedelijke, ja zedeloze voorstellingen maar te zwijgen.

Eén knieval slechts. Voor een enkel ogenblik niet rekenen met het Woord van God: hetzij gij eet of drinkt of iets anders doet, doe het alles ter ere Gods. Even aan de kant zetten onze roeping als geheiligden in Christus. Je kunt in je dagelijks leven toch overal geen principes van maken. Dan moet je — met een klein beetje tot zwijgen brengen van je geweten — wel es erover heen leven. Om een zoet winstje te maken. Om mee te kunnen doen in de welvaartrace en -roes.

Eén knieval slechts, sist de grote mensenmoorder van den beginne. Je kunt evengoed christen blijven, als je wat hechte vriendschap sluit met de wereld, als je verkering zoekt met een jongen of meisje buiten Gods Woord en Kerk. Kom, verkering is nog geen trouwen. En wie weet, of je het middel niet kunt wezen in Gods hand tot behoud van de ander.

Want de verzoeker wil altijd de weg van de synthese, het samengaan van het christendom en de moderne cultuur, van het compromis. De weg van wat geven en nemen. En het zó eens worden.

Al deze aanlokkelijke dingen zal ik U geven, als Gij, nedervallende, mij zult aanbidden. En dan hebt ge geen kruis te dragen, geen lijden te ondergaan. Dan gaat ge de weg van de minste weerstand. En dat is juist de tactiek van de grote verleider. Zeker, dan mag er ook nog wel godsdienst, zelfs zogenaamd christelijke godsdienst zijn. Voor de binnenkamer, ziet u. Maar niet teveel er publiek mee voor de dag komen.

Dan wordt de voornaamste vraag niet: "hoever blijf ik van de wereld en van de zonde verwijderd!" Maar: "hoever kan ik nog meegaan met de wereld en de zogenaamde christenheid".

Eén knieval slechts. Maar niet aan de voeten van satan wordt vrede en heil genoten. Al kan zo'n knieval ons wel tijdelijk voordeel opleveren. Niet de gemakkelijkste weg is de beste, maar de aan God gehoorzame weg. En die leert onze hoogste Profeet en Leraar. Hij koos in Zijn zwaarste verzoeking de weg van Gods gemaakt bestek. Niet van heerlijkheid tot heerlijkheid. Maar de weg van door lijden tot heerlijkheid.

Waakt en bidt, zegt Christus, nog altijd, dat ge niet in verzoeking komt. En komt ge onder Gods voorzienig bestel daartoe toch door uw werkring of anderszins: waakt en bidt, dat gij — bewust van eigen zwakheid — sterke tegenstand biedt. In de kracht en naar het voorbeeld van Hem, Die bij het schone aanbod en tegelijk krachtige aanval van de boze, hem afweerde met dat machtige antwoord: "Ga weg, satan, want er staat geschreven: de Heere uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen".

3. De afwijzing van deze verzoeking.

"Ga weg, satan!". Daarin spreekt Christus duidelijk uit Zijn afschuw van de duivel. En Zijn verontwaardiging over de satanische voorslag, dat satanische voorstel. Ga weg, satan: geheel in overeenstemming met het onbeschaamde en onverbloemde karakter van deze laatste verzoeking noemt Christus thans de satan bij zijn naam. Tegelijk laat Hij in dat bevel: ga weg, satan, horen, dat Hij satan de baas is. Hij wenst zich niet langer aan zijn verzoeken te onderwerpen. Jezus wil geen woord meer zeggen over dat aanbidden van satans persoon. En wéér laat Christus daarbij de Schrift spreken in één van haar fundamenteelste uitspraken: "Er staat geschreven". In dat woord uit Deuteronomium 6 (:13) ligt de onoverbrugbare kloof tussen Hem en satan. Wéér geen redenering, geen discussie, geen debat. Maar alléén en nu voor de derde keer: "er staat geschreven"; het hanteren van het Woord van God: de Heere uw God zult gij aanbidden, de hoogste eer geven, en Hem alléén dienen.

Christus heeft van stenen niet eigenwillig broden willen maken. Hij heeft de sprong der eigenwilligheid van het tempeldak niet willen nemen. Hij moest staan en dienen. Hij heeft alles alléén door gehoorzaamheid willen bereiken. Want het stond in Zijn ziel gegrift: gehoorzamen is beter dan offerande.

Al zitten ook aan een kleine ongehoorzaamheid van een enkele knieval de rijkste geschenken verbonden: àl de koninkrijken der wereld met al hun heerlijkheid. Al moet het dan ook gaan langs een weg van lijden en dood en hellediepten. Ik kom toch, o God, om Uw wil te doen. Want van U, Vader is het Koninkrijk. En daarom zijn ook àlle koninkrijken der wereld van U alléén. En daarom: ga weg, sátan. Zó heeft uw Heiland, gemeente, gestreden en overwonnen.

Hij, Die gekomen is om de schuld der zonde op Zich te nemen en zo verzoening aan te brengen voor héél Zijn volk. Want waar de schuld is betaald, daar is de grond onder de voeten van de duivel weggeslagen. Waar geen schuld der zonde is, daar is geen plaats meer voor de satanische aanklager. Dat zal de Heiland bewerken door Zijn offer aan het kruis. En zo zal Hij doen komen de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Profetisch klinkt daarom het bevel van de Koning der gerechtigheid:

Ga weg, satan. Nog een korte tijd en deze wereld zal uw gebied niet meer zijn. Want de Koning is gekomen, die tegelijk Priester is. Dit is het begin van het einde van satans rijk. Zó heeft Christus welbewust de weg naar de troon, naar de heerschappij over alle koninkrijken der aarde en hun heerlijkheid gekozen. Langs Gethsémané en Gabbatha en Golgotha. En tegelijk geweigerd de geringste goddelijke eer aan satan te geven.

Zo heeft de Heere Zich betoond waarachtig mens te zijn, die alléén door het geloof satans aanbod afwijst. Hij, onze overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Die alléén door het geloof zich vasthoudt, als ziende de Onzienlijke.

Ga weg, satan. En de duivel liet van Hem af. Voor een tijd. Maar hij komt terug. Telkens weer. Tot aan Golgotha's kruis. Doch Christus blijft overwinnaar. De hoofdslag is hier in de woestijn geleverd.

En zie, engelen kwamen en dienden Hem. Zij voorzien Hem van het nodige. Dat is het goddelijke antwoord op Christus' gehoorzaamheid. Het antwoord dat God inderdaad machtig is Zijn Zoon op wonderbare wijze in het leven te behouden. En dat ook Gods beloften aan Zijn gunstgenoten door engelen niet ijdel zijn. Maar in de aan God gehoorzame weg vervuld worden. In de komst der Engelen zien we ook, hoe Christus goddelijk eerbetoon ontvangt van de Vader. Ook in Zijn vernedering.

En straks, vlak voor Zijn hemelvaart komt Hij wéér op een hoge berg. En spreekt: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Met een veelheid van onderdanen. Zijn duurgekochte Kerk, die Hij verlost heeft uit de klauw van de duivel. En dat volk formeert Hij Zich nu, dienstvaardig tot Zijn eer. Een volk, dat met Paulus bereid moet zijn om te vervullen in het vlees de overblijfselen van de verdrukking van Christus voor Zijn lichaam, hetwelk is de gemeente (Kolossenzen 1:24). Een volk, dat wéét, dat er óók staat geschreven, dat wij door veel verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods. Ja, de satan heeft zeer begeerd, ulieden te ziften als de tarwe, waarschuwde de Heere Christus eens Zijn eerste discipelen. Maar aan die waarschuwing verbond Hij onmiddellijk Zijn bemoedigende belofte: doch Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.

En als dan de verzoeker terugkomt — en hij komt telkens weer— met zijn verzoeken, om maar zoveel mogelijk met de genietingen van de wereld en van de afvallige Kerk mee te gaan en een graantje van haar heerlijkheid mee te pikken, in plaats van ons zover mogelijk van de zonde te verwijderen, dan wil diezelfde Christus u en mij kracht geven om te zeggen en te doen: ga weg, satan, er staat geschreven: "de Heere, uw God, zult gij aanbidden en Hem alleen dienen".

En als de duivel ons toesist van binnen of van buiten door zijn trawanten: wat verbeeldt ge u wel? Moet ik u niet immers beschuldigen van veel vlekken op uw kleed, veel struikelingen in uw leven, dan mogen we antwoorden: er staat ook geschreven: Ik geef Mijn dwalende en terugkerende schapen het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid. Maar zij zullen door de kracht vernieuwen. Zij zullen lopen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden. Wie kan een volk ombrengen, dat zulk een Koning heeft, Die hen zó sterkt met Zijn levende Woord?

Rampzalig de mens, die het, ondanks dit Evangelie van de overwinning van Christus in de woestijn der verzoeking, dan toch maar blijft verwachten van eten en drinken, van genot zonder God. Of die zich méér toelegt op succes dan op de zegen van God op zijn arbeid. Of die zich laat betoveren door de uiterlijke heerlijkheid van de cultuur van deze wereld.

Maar heil, zalig het volk en die mens, die in de dagelijkse verzoeken van satan en zijn trawanten, alle hulp en kracht van Hem verwacht, Die glorie won, onze Heere Jezus Christus, de Koning, ons van God gegeven. En Die Zijn Koningschap over hemel en aarde heeft verworven alléén langs de weg van Zijn hogepriesterlijke offer.

Opdat wij nu, als méér dan overwinnaars door Hem, onze roeping in dankbaarheid zouden kunnen volbrengen, om met volharding te strijden tegen de duivel, de wereld en vooral tegen ons eigen boze hart. Strijden in de kracht van Hem, die in alles is verzocht, doch zonder zonde. Strijden in voortdurend gebed, met het éne, onfeilbare wapen: het profetische Woord.

Daar staat geschreven: doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige verleidingen van de duivel en staande blijven. Omgordt uw lendenen met

de waarheid. Trekt aan het borstwapen der gerechtigheid. Daar staat geschreven: Schoeit uw voeten met de bereidheid van het Evangelie des vredes. Neemt aan het schild van het geloof, de helm der zaligheid en het zwaard van de Geest. Dan wordt zèker de belofte aan u vervuld: wie volharden zal tot het einde, die zal behouden worden. En gij zult straks op de nieuwe aarde met Christus mogen regeren in eeuwigheid.

Amen.